

Uredništvo: Ljubljana, Kopitarjeva 4. Telefon 22-61-22-64. Mesečna naročnina 13 lit. — Ček. rač. Ljubljana 10.630 na naročnika in 10.394 za inšerata. Izključno zastopstvo za oglaševanje v Italiji in inosemstvu UPI & A. Milano. Rokopisov ne vračamo.

SLÖVENEC

DECEMBER 1944

20
SREDA

Die Winterschlacht im Westen

Deutsche Panzerverbände durch die Lücken der zerschlagenen 1. USA-Armee in die Tiefe des Kampfraumes durchgestossen. Feindliche Eingreifverbände in nächtlicher Panzerschlacht geworfen. — Sowjetische Vorstöße an der ungarischen Front im deutschen Feuer liegen geblieben. — Deutsche Gegenangriffe bei Ipolysag gewannen Boden

DNB Aus dem Führerhauptquartier, 19. Dezember. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

In der Winterschlacht im Westen setzen unsere Truppen gestern auf der ganzen Front den Angriff fort. Durch die Lücken der zerschlagenen und auseinandergerissenen ersten amerikanischen Armee sind Panzerverbände in die Tiefe des Kampfraumes durchgestossen. In einer nächtlichen Panzerschlacht wurden Eingreifverbände des Gegners geworfen.

Geschwader deutscher Jagd- und Schlachtflieger, die die Bewegungen unserer Truppen abschränkten, schossen in Luftkämpfen 24 feindliche Flugzeuge ab.

An der übrigen Westfront dauern die Stellungskämpfe in den alten Schwerpunkt an.

Das Feuer unserer Fernkampfwaffen auf London, Antwerpen und Lüttich wurde verstärkt fortgesetzt.

In Mittelitalien konnte die 8. britische Armee ihre verstreuten Geschwader nicht durchhalten. Sie beschränkte sich daher gestern auf Vorstöße beiderseits Faenza und Bagnacavallo, die scheiterten.

An der ungarischen Front blieben zwischen Drau, Plattensee und Budapest zahlreiche Vorstöße des Feindes in unserem Abwehrfeuer liegen.

Zwischen dem Donauknie bei Waitzen und der slowakischen Südgrenze brachten unsere Verbände stärkere bolschewistische Angriffe nach geringem Geländeverlust zum Scheitern. Gegenangriffe an der Enge von Ipolysag gewannen gegen zähen feindlichen Widerstand Boden. Südlich Szecezeny, im Buekk-Gebirge und beiderseits des Sajo hält der Druck der Bolschewisten an. Die im Raum südlich Rosenau und an der Strasse Ungwar-Kaschau angreifenden feindlichen Verbände wurden nach geringem Vordringen wieder aufgefunden.

An der übrigen Ostfront kam es nur zu örtlichen Stellungskämpfen.

Städte im westdeutschen Raum, in Oberschlesien und in Südostdeutschland waren am gestrigen Tage das Angriffsziel nordamerikanischer Terrorflieger. Die Briten flogen in der Nacht in das Ostseegebiet ein und führten Störangriffe gegen West- und Süd-Deutschland. Luftverteidigungskräfte schossen 15 viermotorige Bomber ab. Die Zahl der am 17. Dezember zum Absturz gebrachten viermotorigen Terrorbomber erhöht sich nach den jetzt vorliegenden Meldungen von 24 auf 45.

Zimska bitka na zahodu

Nemški oklepniški oddelki so prodrli skozi vrzeli razbite 1. severnoameriške armade v globino vojnega področja. — V nočni oklepniški bitki so bili potolčeni sovražni oddelki, ki so posegli vmes. — Sovjetski sunki na madžarskem bojišču so se zrušili v nemškem ognju. Nemški protinapadi pri Ipolysagu so napredovali

Führerjev glavni stan, 19. dec. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

V zimski bitki na zahodu so naše čete večeraj na vsem bojišču nadaljevale s napadom. Skozi vrzeli razbite in razgane prve ameriške armade, so prodrli oklepniški oddelki v globino bojnega področja. V neki nočni oklepniški bitki smo potolčili nasprotno oddelke, ki so posegli vmes.

Jate nemških lovskih in borbenih letal, ki so varovale premike naših čet, so sestrelile v letalskih bojih 24 sovražnih letal.

Na ostalem zahodnem bojišču se nadaljuje pozicijski boji na starih težiščih.

Z ognjem daljnostrelnega orožja smo nadalje ojačeno obstreljevali London, Anvers in Liege.

V srednji Italiji 8. britanska armada ni vzdržala svojih izgub polnih velenapadov. Zaradi tega se je omejevala včeraj na sunke na obeh straneh Faenze in Bagnacavalla, ki pa so se izjalovili.

Na madžarskem bojišču so se med Dravo, Blatnim jezerom in Bu-

dimpešto zrušili v našem obrambnem ognju številni sovražni sunki.

Med kolonom Donave pri Vaczu in južno slovaško mejo so naši oddelki po majhni izgubi ozemlja razbili močnejše boljševške napade. S protinapadi ob ožini pri Ipolysagu smo kljub žilavemu sovražnemu odporu napredovali. Južno od Scecezenyja, v gorovju Buekk in na obeh straneh Saja boljševiki nadalje pritiskajo. Sovražne oddelke, ki so napadali na področju južno od Rosenaua ter ob cesti Uzhhorod - Košice smo po majhnem napredovanju zopet prestregli.

Na ostalem vzhodnem bojišču je prišlo le do krajevnih pozicijskih bojev. Severnoameriški strahovalni letalci so večeraj napadli mesta na zahodnem nemškem področju, v gornji Sleziiji in v jugovzhodni Nemčiji. Britanci so prileteli ponoči nad področje vzhodnega morja ter izvedli moilne napade v zahodni in južni Nemčiji. Zračnoobrambene sile so sestrelile 15 štirimotornih bombnikov. Število 17. decembra sestreljenih štirimotornih strahovalnih bombnikov se je zvišalo po dopolnilnih poročilih od 24 na 45.

V Grčiji še vedno vre

Bern, 18. dec. V Grčiji še niso napredovali preko stanja pogajanj in izmenjave memorandumov med posameznimi strankami. Po Reuterjevem poročilu so zahtevale ELAS-ove čete v svojem odgovoru generalu Scobieju ponovno novo vladno in s tem odstavitev Papandreuja, da bi si tako zagotovile odgovarjajoč vpliv v Grčiji. Pod temi pogoji bi bile pripravljene, da se umaknejo iz Atike. Vodja upornikov general Sarafis je v brzojavki Scobieju protestiral, da je grško vlado postavil kralj, ki bi moral zaradi svojih dejanj sam pred sodišče. Generalu Scobieju očitajo, da skuša zavzeti in zasedati Grčijo. Scobie se brani proti temu očitku in dolži Sarafisa preloma zaveznikom dane besede. Pravi tudi, da ni ELAS ničesar izjavila o vprašanju predaje orožja, ker je to točko popolnoma ignorirala. Atenski nadškof Damaskinos je izjavil, da je pripravljn prevzeti mesto regenta. Po vesti »Sunday Timesa« pa noče kralj Jurij, čigar privolitve bi bila za tvorbo regent-

skega sveta potrebna, storiti ničesar, kar bi sliučlo njegovemu odstopu.

Stockholm. Kot javlja londonska poročevalska služba iz Aten, so pričele britanske čete v ponedeljek zgodaj zjutraj z napadom, s katerim hočejo pregnati ELAS-ove oddelke iz glavne ceste med Atenami in morjem in v važnih višini, ki so še vedno v posesti upornikov. Z oklepniki in letali so pregnale upornike s treh višin, med drugim z griča spomenikov nasproti Parthenona.

Budimpešta. V zadnjih dneh je bilo objavljenih več vesti, da je atenska vlada protestirala proti udeležbi Bolgarov pri uporu EAM-a in proti Papandreju sovražni propagandi bolgarskih mest. Kairski radio objavlja sedaj, da je tudi tamkajšnji zastopnik atenske vlade protestiral proti oddaji sofijskega radia, ki je pod sovjetskimi vplivom. Agentje in propagandisti sovražnikov Grčije, zlasti Bolgari — pravi izjava — so ustvarili z zahtevo po internacionalizaciji grških meja in samovladu v Macedoniji novo zmešnjavo.

Teroristično pravosodstvo v Savojih

Zeneva, 17. dec. Zasedovanje katoliških duhovnikov in Visokih Savojih je zavzelo takšne oblike, da se je škof iz Annecy obrnil s klicom na pomoč na javnost. Sporočil je, da so boljševiki odpejali ter ubili s strelom v tilnik duhovnike v dveh občinah. V poslednjih dneh je zbežalo iz Visokih Savojev preko švicarske meje pred boljševiškim terorjem 12 duhovnikov. Časopisje prinaša nadaljnja poročila, iz katerih je razvidna brutalnost terorističnega pravosodstva v Franciji.

Tako javlja list »Le Progres«, da so obsodili nekoga 61 letnega bivšega častnika na 20 let zapor, ker je 3 mesece vodil milico v neki občini, ki pa je istočasno podpiral tudi teroriste. Nek delavec, ki se je samo vpisal v milico, ki pa v njej ni deloval, je bil obsojen na 6 mesečni zapor. Po poročilih potnikov iz Toulouse imajo tamkaj najmanj 15 nenadzorovanih zaporov, v katerih mučijo jetnike. Ker pa se zdi uradno prevosodstvo boljševikom očitno še premalo, vdirajo v poslednjem času v zapore ter odpejajo s seboj jetnike, čijih usoda je verjetno zapetena.

Nemška veleofenziva pri Trierju

Berlin, 18. dec. Mednarodni poročevalski urad sporoča z zapadnega bojišča:

Nemška veleofenziva, ki se je pričela pred dvema dnevnoma na širini skoraj 100 km med Trierjem in Monchaum, določa nedvomno sliko vojaškega položaja na zapadu. Značilno je, da se je nemškemu vodstvu v polni meri posrečilo taktično in operativno prelisčiti zavezniško vrhovno poveljstvo. V Eisenhowerjevem taboru so bili očitno mnenja, da Nemci ne morejo več zbrati sil za veliki protinadarec. Niso si sicer delali utvar, da bo obrambna moč nemškega naroda zadostovala, da vzdrži tudi pozimi pred ameriškim in britanskim navalom, vendar so bili očitno mnenja, da so dogodki zadnjih mesecev tako oslabil vojaško moč nemškega naroda, da na obnovo večjih ofenzivnih nastopov ne more več misliti.

16. december je zavezniške zelo temeljito in s poudarkom poučil, da je položaj drugačen.

Značilno pa je še nekaj drugega: Zavezniško vrhovno poveljstvo je bilo očitno 24 ur prepričano, da je nemška ofenziva na doslej popolnoma mirnem odseku le varalni maneuver ali pa napad za vezanje sil, ki hoče prisiliti zavezniške, da bi potegnili močnejše kontingente z bojišča ob Saari ali pa pri Aachenu. S tem je izgubilo zavezniško vodstvo dragocen čas, katerega so, kot so pokazali že dosedanj rezultati, nemški padalni oddelki iz smelo odločenostjo izkoristili za operativni prodor.

Obnašanje zavezniškega vrhovnega poveljstva, ali vsaj prve in dvanajste ameriške armade, je tembolj nerazumljivo, ker so morali vendar vedeti o zbiranju večjega števila brzih nemških oddelkov. Še konec novembra, torej komaj pred tremi tedni, je razširila radijska postaja Atlantik poročilo, katere navidezna točnost je hotela pričarati vtis, da so zavezniški o nemških namenih in možnostih najbolje informirani. Dejansko je nemško vodstvo računalo, da bo naletel njegov napad vsaj v prvem obdobju na močnejši odpor ter je temu primerno tudi določilo svoje ukrepe. Nagli zlom vsakega organizacijskega odpora pa je četam in vodstvu bistveno olajšal zadane naloge. Zato ni izključeno, da bodo prišli bodoči dnevi še nadaljnja presenečenja. Udaroma moč nemškega vodstva in odločenost nemških čet sta vsakakor razbiliti razmišljanja angloameriške propagande o koncu vojne v Evropi in letošnji zimi ali pa prihodnji pomladi s čim manjšo uporabo čet in orožja. Ako so britanskim vojakom še pred kratkim obljubljali, da bodo vsi oni, ki so se borili od pričetka invazije v zahodni Evropi, dobili januarja dopust ter smeli domov, bo vrhovno poveljstvo sedaj najbrže prisiljeno, da svojo obljubo umakne.

Kake posledice bo imela nemška ofenziva na vsem zahodnem bojišču, trenutno še ne moremo povedati. Dobro bo, ako bomo pozorno zasledovali potek premikov, ki so tako na področju Malmedya — St. Vithe, kot tudi v severnem Luxemburškem in na bližnjem južnem odseku pomembno napredovali.

Berlin, 19. dec. V soboto zjutraj je pretresel ozračje kratek, toda silovit grom stotin baterij na bojišču ob Eifelu in skozi dim eksplozivnih granat so navalili grenadirji in oklepniki. Na skoraj 100 kilometrski širini so prešle nemške čete v napad za osvoboditev nemške zemlje. Sovražnik je bil popolnoma presenečen.

V tridih bojih so razbile nemške divizije sovražni odpor. Odločilni prvi u-

darec, ki ga je izvedlo topništvo, oklepniški, padalski lovc, grenadirji in pionirji, protiletalsko topništvo in letalski oddelki, je v polnem obsegu uspel. Nad nemškimi četami varujejo zračni prostor oddelki lovskih letal ter podpirajo ofenzivo. Skupno e protiletalskim topništvom so sestrelili 69 letal ter bombardirali ponoči sovražno zaledje. Grenadirji in oklepniški strelci napadajo z veliko silovitostjo in vse to daje sliko velike ofenzive.

Medtem ko eno bojišče napada, drugo vztraja v obrambnih bojih. Neomajno stojijo nemški grenadirji na lijakastem ozemlju ob Ruri, v bunkerjih ob Saari, ob Blesu, pri Bitschu, ob Weissenburškem prelazu in v gornji Alzaciji. Njihova naloga je težka, kajti ravno sedaj bo skusil nasprotnik z vso silo izsiliti prodor, ki se mu je doslej vedno izjalovilo. Ob Ruri so napadli Severnoamerikanci z osredotočenimi silami pri Maria-Wellerju ter ob grebenu med Lempersdorfom in Berghheimom. Napadi so se izjalovili. Pri Dillingenu, Saarlouisu in Enzdorfu so Severnoamerikanci po trurnem bobnečnem ognju navalili na nemške bunkerske črte. Nemci so jih odbili s protinapadi ali pa zajezili krajevne vdore. Severno od Saaregueminesa ter ob Blesu so vrgle nemške čete sovražnika, ki je prejšnji dan prodril ob železniški progi Sarreguemines — Bleskastell, iz gozda ali z višin ter uničile pri tem v enem samem godnem odseku več sto Amerikancev. Južno od Bitscha so odbile močno pehotne oddelke in na obeh straneh mesta so razbile že tretjič ponovljen in z oklepniki in metalei plamenov podprt sovražni napad. Sovražno topništvo je z najtežjim ognjem obsipalo utrdbe stare Maginotove črte. Samo med godom pri Bitschu in gornjim Renom je zasedel nasprotnik s težkimi, na ozkem prostoru izvedenimi sunki proti

demskim postojankam ob Weissenburškem prelazu nekaj ozemlja. Njegovi poskusi, da bi razširil vdore, so se izjalovili ob nemških zahodnih utrdbah. Tudi v gornji Alzaciji so naleteli sovražni sunki na odločne nemške protinapade. Ko so menjajoči se boji popustili, so je pokazalo, da so nemške čete napredovale severovzhodno od Schlettstadta, pri Kaysersbergu in pri Mulhousu ter da so odvzele sovražniku zasedbo Kaysersberga važno ključno postojanko.

Sünderman o nemški ofenzivi na zahodu

Berlin, 18. dec. Pred zastopniki inozemskega časopisja je danes govoril Stabsleiter Sündermann o nemški ofenzivi na zapadu.

Dejstvo, tako je dejal, da je nemška oborožena sila ponovno pričela z napadalno akcijo, ne bo zgrešilo svoje gvala vpliva na svet. Pri tej priliki je spomnil na besede šefa nemškega tiskarskega Dietricha na dunajskem zborovanju Zveze narodnih novinarjev, v katerih je dejal, da so se leta 1941 motili Nemci, tokrat pa se bodo motili nemški nasprotniki. Iz najtežje obrambe je nemška vojska razvila novo mogočno silo. Medtem ko se nasprotniki Nemčije pripravajo, kako bodo razdelili plen in koliko Nemcev bodo zaslužili za svoje interese, so se Nemci pripravili, da spode svoje sovražnike z nemških tal. Tudi Morgenstern, Churchill, Vansittart in drugi so prav dobro poznali nemško bojno silo in so zaradi tega poslali v svet svoje načrte, napolnjene s sovraštvom. Nemška ofenziva je tudi borba za Evropo. Vsak udarec, ki ga izvaja nemški vojak, je udarec proti boljševiškemu kaosu, kakor tudi istočasno temeljni kamen za evropski novi red.

Krvni davek Siegfriedovi črti

Velike severnoameriške izgube na zahodnem bojišču

Pise vojni poročevalce Aleks Schmalfluss... 18. dec. PK. Po verjetno olepšanem poročilu, ki ga je nedavno objavil namestnik ameriškega vojnega ministra Patterson so izgubili na zapadnem bojišču boreče se štiri ameriške armade v prvih treh tednih meseca novembra 274.349 mož. To pomeni dnevno izgubo 13.100 ameriških vojakov samo med Aachenom in bojiščem ob zgornjem Renu, torej na odseku, dolgem kakih 320 km. V vrhu popolnoma točnega postopanja pa bomo raje posegli po sigurno ugotovljenih in kontroliranih številkah o nemških uspehih, ki so tako širokopotezne, da ne priznavajo niti polovice onih izgub, ki jih Patterson sam priznava v svojem poročilu.

Po šteju glavnega stana nemškega vrhovnega poveljnika na zapadu marsala von Rundstedta so izgubili Amerikanci v desetih dneh med 26. novembrom in 5. decembrom 12.203 mrtvih in 2144 ujetnikov, skupno torej 14.347 mož. Dnevno izhaja torej iz tega, za Amerikance vsakakor ugodnega računa, izguba 1434 vojakov. Ako pomnožimo to število s tremi, kar je za Amerikance zopet ugodno, da bi dobili število ranjenecv, ki ga Nemci točno ne morejo ugotoviti, pridemo pri dopustni zaokrožitvi dnevnih izgub na 1500 mrtvih in ujetih in na 4500 ranjenih, kar da dnevne izgube 6000 mož. Kako širokopotezna in ugodna je ta cenitev za Amerikance, vidimo, da je njihov namestnik vojnega ministra ocenil dnevne izgube s 15.000 vojak, torej z dvojno, zgoraj izračunano vsoto.

Ako vzamemo za temelj svojih računov Pattersonove podatke, so izgubili Amerikanci v enem mesecu nad 40.000 padlih, tako da lahko s sigurnostjo računamo, da morajo objokovati v dveh mesecih najmanj trikrat toliko mrtvih, kot so jih imeli med prvo svetovno vojno.

S 46 divizijami, ki so združene trenutno pod vrhovnim poveljstvom generala Eisenhowerja na zapadu, imajo Amerikanci okrog 500.000 mož na bojišču. Oskrbovalne jedinice in čete za službe v zaledju v tem številu niso vsčete. S 6000 padlimi vojak, ki na dan porabi Eisenhower v treh mesecih, ali točneje povedano v sto dneh, vso enkratno skupino borecv na bojišču. Ako so Pattersonovi podatki pravilni, potem mora ameriški vrhovni poveljnik vsakih 50 dni dovažati na bojišče okrepitve, obsegajoče kar pol milijona mož. V desetih dneh je namreč izgubil po naših računih samo mrtvih za celo pehotno divizijo. Ako upoštevamo še ujetnike in ranjence, odpadejo najmanj štiri polne divizije, ako že ne, kot pravi Patterson sam, kar 8 divizij. Dejstvo,

da najdemo med ujetniki le prav redko vojske, ki so bili že v Normandiji, in da prihajajo v nemška ujetniška taborišča vedno bolj kratkotrajno izučeni pešaki, nam priča, enako kot dejstvo, da se je povprečna starost ameriških ujetnikov v zadnjem času bistveno zvišala, o nujnem posegu po rezervah, ki gotovo niso bile več predvidene za službe na bojiščih. Pri teh računih pa moramo upoštevati, da se bodo ameriške izgube ob Siegfriedovi črti v bližnjem času še prav bistveno zvišale.

Doslej sta bila aachensko področje in v zadnjem času tudi težišče pri Saarlouisu oni glavni dve točki, koder so Nemci puščali Amerikancem kri. Toda čim bolj se približujejo napadalci pravim nemskim utrdbam tudi na drugih odsekih, tem bolj krvave postajajo tamkaj njihove izgube. Opozoriti moramo, da je sedma ameriška armada doslej kaj malo napredovala preko stare Maginotove črte in da je imela že v prednjih črtah nemških obrambnih postojank zelo visoke izgube. V Dienskem gozdu in na drugih odsekih pa jo še čaka odpor, ki bo verjetno tak, kot je bil na aachenskem področju, koder sta prva in deveta ameriška armada napredovali kljub izgubi 500.000 mož na najglobljem mestu le za 25 km. Nemške izgube, ki prav tako niso majhne in ki so vsakakor boleče, so že zato mnogo manjše, ker nosi v pozicijski vojni napadalec vedno večje žrtve.

V prvih petih mesecih po pričetku invazije je izgubil Eisenhower 7181 naštetih oklepnikov. Tudi to število bomo lahko pomnožili, ker Nemci ne morejo nadzirati tega, kar uničijo s topniškim ognjem in letalstvom in pa onih oklepnikov, ki so uničeni ob uspešnem odmiku nemških črt. Ako pa upoštevamo točno kontrolirano število 7181 oklepnikov v petih mesecih, dobimo povprečno mesečno število 1136 uničenih oklepnikov. Da je ta račun pravičen, nam kažejo tudi zgoraj omenjene številke vrhovnega poveljnika na zapadu o desetdnevnih nasprotnih izgubah. Po njih so uničili Nemci Eisenhowerjevemu armadom od 16. novembra do 6. decembra 485 oklepnikov.

Osvoboditev brez narekovajev

Stockholm, 18. dec. Boljševiški žid Ilya Ehrenburg objavlja v »Pravdi« članek, v katerem pravi, da je rdeča armada pokazala, kaj se pravi osvobajati. Te ga ne vedo ne Poljaki, Norvežani, Srbi in Slovaki. Mi ne postavljamo mesto fašistov polfašiste, piše Ehrenburg, mi osvobajamo brez narekovajev.

»Pravda« navaja le Poljake, Norvežane, Srbe in Sloake. Baltski narodi, Bolgari, Rumuni bi se gotovo radi priključili. Tudi ti vedo, kaj pomeni boljševiško osvobajanje brez narekovajev. Na lastni koži so spoznali česa vsega je zmogel boljševizem, ako dobi kak narod v svoje krample.

Stockholm. Reuter je uradno objavil, da je lord Templewood zaprosil vlado, naj ga razreši dolžnosti britanskega veleposlanika v Španiji. Zunanji minister je z obžalovanjem in s priznanjem zaslug lord Templewooda pri njegovi težki nalogi v Španiji podelil svoj pristanek.

Debata o »demokratskih svobodčinah«

Stockholm. Angleška javnost ni vznemirjena le zaradi Poljske in Grčije, ugotavlja londonski dopisnik lista »Svenska Morgonbladeta«, marveč so se debate razširile v splošno in načelna razpravljanja o »demokratskih svobodčinah« sploh. Očitno bo prišlo v kratkem v parlamentu do debate o Jugoslaviji. Titove domnevne »svobodne volitve« označujejo v Londonu kot popolno norčevanje iz demokratskih volitev. Tudi Baltik omenjajo že v zvezi s poljskim vprašanjem. V Londonu bivajoči pristajali bivših baltških držav se pritožujejo zaradi izjave švedskega zunanjega ministrstva o predaji bivših poslaništev baltških držav v Stockholmu sovjetskemu poslaništvu. V Londonu, koder se vedno obstajajo poslaništva teh držav, bodo v kratkem gotovo še bolj podčrtali njihovo stališče prav spričo načelne debate o Atlantski listini. Tako imenovane baltške oddelke veleposlaništva v Londonu popolnoma ignorirajo.

Zakaj Churchill ni govoril?

Stockholm. »Stockholms Tidningen« poroča iz Londona, da so nenadoma odpovedali Churchillov govor, ki je bil določen za nedeljo ob 9 zvečer. Še v nedeljo je govoril londonski tisk o tem govoru. V nedeljo popoldne pa je nastopil položaj, ki je privedel do odgoditve govora.

Dobro poučeni londonski krogi pravijo, da so se pričela v nedeljo dopoldne med Anglijo in Združenimi državami pogajanja in da je morda prišlo celo do neposrednega telefonskega stika med Churchillom in Rooseveltom o grškem in poljskem vpra-

šanju. Zato Churchill ni mogel trenutno govoriti o teh stvareh.

O isti zadevi poroča londonski dopisnik »Svenska Morgonbladeta«, da je dosegla politična napetost zaradi poljskega in grškega problema v nedeljo skoraj neznošno ostrino, ki je močno spominjala na napetost med svoječasnimi monarkovskimi razgovori ali pa na sovjetski vstop v vojno. Angleška vlada se je po treh letih prvič sestala v nedeljo dopoldne na sejo. Po njej so objavili, da Churchill v nedeljo zvečer ne bo govoril.

Naši otroci obtožujejo komunistične zločince

Pomniki s sirotami in begunskimi otroki, ki so jih komunistični hoteli narediti za brezprizornike

Ze večer smo poročali o lepo uspešni božičnici in obdarovanju, ki je pripravljal šolska mladina pod plemenitim pokroviteljstvom in z veliko pomočjo gospe prezidentove, Olge Rupnikove, svojim najmlajšim, od komunizma prizadejim bratom in sestram.

V svetlem dvorcu se je zbralo 187 otrok. Kakor pravilna se je zdelo topla naklonjenost, s katero so bili sprejeti v primeru s kruto preteklostjo komunističnega brezsrčnega terorja. Od vseh strani so bili zbrani ti otroci, saj jih je že njihova govorica izdajala. Tam prav iz zadnje vasice Bele Kraljine, iz okolice Žužemberka, Ribnice, Loza, Rakeka in drugod so doma. Starejši se dobro zavedajo, kaj so imeli in česa sedaj nimajo. Kakor vrže vihar neobojljene plitke iz gnezda, tako in še bolj kruta je bila usoda tem otrokom, ki so bili tako neudobno ob vse, kar je dajalo njihovi mladosti sonca, lepote in brezskrbnosti.

Vesel in žalosten, obenem je bil pogled na to zbrano mladino. Malo jih je vezalo, različne starosti so, dečki in deklice, toda eden k drugemu se stiskajo in se čutijo kot eno, kot družina. Vsa naklonjenost visokih gostiteljev je bila ta dan posvečena tem otrokom.

Prireditev je bila čisto domača in topla. Otroci so to čutili in so se sprostiti v živahnem pogovoru z gospodom prezidentom in njegovo gospo ter ostalimi, ki so se zanimali za njihovo preteklost. Nekaj besed je zadostovalo, da je vsak razumel, kakšni vzroki so jih pripeljali v stisko izgnanstva in begunstva pred komunisti.

»Komunisti so mi ubili očeta«

Prav na začetku mize je sedel živahen sedemletni deček Borut. Oči so se mu svetile pri opazovanju lepote in pripravljenih darov. Približa se mu g. prezident in ga vpraša po imenu. Pogumno pove svoje ime in kraj svoje tako kratke srečne mladosti. »Kje je pa ata?«, vpraša g. prezident. Fantek globoko vzdihne: »Oh, očka so mi komunisti ubili, mami- ca pa je v Ljubljani. Očka je bil na Turkuju je zdravil ranjene domobrance, tamne pogledje pa je moj bratec, in pokaže na nekoliko starejšega dečka. — Povedal je še, da hodi v šolo, da rad računa, ko bo pa veliki, bo domobranec. Vsa od navzočih je čutila, da se otrok še ne more dovolj vživeti v nesrečo, vendar nekako nagnosko čuti, da je prežgadol zašel v vrtnice življenja.

»Kruh bom nesel mami«

Otroci so veselo hrustali žemlje in pili čaj. Majhen deček, oblečen v temno obleko, je popil čaj. Zemlja sta ležali nedotaknjeni pred njim na pladnju. Naglo je pogledal okrog sebe in poskušal po-

tiisniti žemlji v žep, a je bil premajhen. S precejšnjo muko je prvo spravil v žep. Navzočim se je to vedenje zdelo čudno in nekdo mu je hotel dati poguma, naj kar takoj poje kruh, ker je njemu namenjen. Otroci so zardeli, od sramu se je še bolj stisnil k stolu in na večkratno prigovarjanje je končno odkimal: »Ne, ne, bom nesel domov mami,« tiše pa je pristavil: »Jutri zjutraj bom brez kruha, zato nesem domov.« Človek bi se kar čudil, da je v takem malem možu, katerega je potem zavitek daril skoraj preseljen po velikosti, toliko skrbil za družino. Očeta so mu zverinsko ubili komunisti, on je v družini najstarejši in skuša pomagati materi pri skrbi za svoje brate in sestre. Mati, ki ima takega otroka, je nanj upravičeno ponosna in lahko pokaže nanje kot na svoj zaklad.

Nekateri otroci so bili priče strahotnih prizorov. Preprosto otroško je majhna deklica s kitami naslikala prizor, ko so zločinci pred njenimi očmi ustrelili očeta: »Jaz sem jokala, pa mama tudi. Ata je tiste može prosil, naj ga spustijo. Mama je imela v roki rožni venec, ata me je pokrižal, potem so ga pa odpeljali za hišo. Skrila sem se za mamo, ker sem se bala. Počilo je, mama je še bolj glasno zajokala, ata pa je ležal mrtev.« Otroci so to povedali, da je človek tako silno začutil grozoto zločina nad našimi družinami.

Tako so se vrstile zgodbe sirot, otrok, ki so po krivdi komunistov izgubili očeta ali mater ali pa oba; otroci pa morajo skupaj z ostalo družino deliti grenko skorjo kruha beguncev in pregnancev.

Razgovor z malim ranjencem

G. prezident se je ustavil ob svetlo-lasem fantu, ki je stoji pričakoval prijazen vprašanj. Takoj pokaže prestreljeno roko. Ko so komunisti napadali protikomunistične oddelke se niso ozirali na otroke in žene, ki so se znašli med strojničnim ognjem. Izrabljali so njih navzočnost za svojo obrambo. Deček je bil dvakrat ranjen, očeta so mu komunisti ubili, mama pa živi na Rakeku. G. prezident je malega ranjenca poučil, naj večkrat vadi z gibanjem prstov, da bodo postali gibljivi. »Nič se ne boj, bodo že ostali Slovenci skrbeli, da boš kljub tej poškodbi roke dobil svoje mesto v življenju.« Je dodal g. prezident. Nato se je razvil živahen razgovor med g. prezidentom in dečkom. »Za Božič bom šel k mami na Rakek.« »Potem pa pozdravi mojega sina stotnika Vuka, saj ga poznaš?« »O, seveda ga poznam. V njegovem bataljonu so tudi fantje iz naše vasi.« V tem je prišel fotograf in je ujel ta prizor razgovora na ploščo. G. prezident je povabil dečka, naj pride k njemu po sliko po praznikih. »Ko me pa stražnik ne bo

pustil gor,« je žalostno odkimal fant. »Bo, bo, le povej da te je povabil g. general.«

Vsi obdarovanci in priče božičnice so odnesli s prireditve obilo lepih vtisov. Mladina, ki je darove zbiral, je dokazala ljubezen do svojih bratov in sestra, ki so jih izgubili sinovi našega naroda potisnili v nesrečo. Otroci brez staršev in brez doma so v narodu zopet dobili veselje in ljubezen. Ko odklanjamo komunistično zverinstvo, niso dovolj besede obsoje. Vsem nesrečnim žrtvam komunistične prekucije smo v prvi vrsti dol-

Zimska pomoč sprejema za božično obdarovanje tudi darila v blagu. Preglejte zato stare in pozabljene zaloge ter takoj pripravite čim več za nabiralce Zimske pomoči!

Obisk na Goriškem

Ljubljana, 20. decembra.

Vožnja

Druga neprilika, ki mi je obisk Gorice močno zagrenila, je bila nerodna vožnja. Iz Ljubljane do Trsta je še kar šlo. Imeli smo sicer precej zamude, vozili smo se pa še dokaj udobno. V Trst sem dospel po enajstih zvečer. Ker je ob tem času že vse zaprto, sem se moral zateči k prijatelju, ki spi v hotelu in ima dve postelji. Zbudil sem ga iz najslajšega sna. Godrnjaje je vstal in me mračno pogledal, ko mi je odprl. »Ali res ni nikjer nobene druge postelje?«, me je suho pozdravil, skočil nazaj pod odejo in mi obrnil hrbet. Meni prijateljeva prijaznost ni šla posebno na srcu. Vesel sem bil, da sem bil na gorkem, ker sem pred kratkim v sličnem primeru poskusil, kaj se pravi prebiti noč na mrzli rampi pred tržaškimi postajo, in sem sladko spal. Vožnja iz Trsta v Gorico, pozneje pa od tam nazaj v Trst in Ljubljano, mi bo pa ostala v spominu. Gneča, prerivanje, cule, vrece, nahrbtniki, trume žensk, obup in zdih, natlačeni vagoni, krik, prepir, razjarjeni možiki, živžvanje lokomotiv, vlak z zamudo, čakanje, vmes, smeh, pesem, pa še opolzka šala, to so besede, katere bi moral večkrat ponoviti, če bi hotel opisati mučniško dvodnevno vožnjo. Kdor ni službeno primoran ali nima nujnih trgovskih poslov ali družinskih težav in nesreč, naj ostane mirno doma. Potovanje je križev pot.

Sv. Miklavž

Vreme sem imel slabo, vožnja še slabša, kljub temu sem svojega obiska v Gorici prav vesel. Doživetja, ki sem jih imel, so bogato poplačala neprijetnosti. V torek dne 5. decembra je prišel v Gorico sv. Miklavž. Po desetletjih je ta otroški ljubljencev zopet enkrat javno obiskal naše goriške malčke in jih obdaroval. Obiska so se prisrčno razveselili otroci in odrasli, vsa naša slovenska družina. Največja goriška dvorana, tista, v kateri se je v avgustu vršila sloviata akademija, je tudi tokrat odprla svoje obsežne prostore našim ljudem in ti so jo napolnili do zadnjega kotička, do natrpanosti. Na sporedu je bila najprej Geržiničeva mladinska opereta v treh dejanjih »Miklavž prihaja«, ki je bila skrbno našturjena in dobro izvedena. Očarala je male in velike gledalce. Po spevoigri je nastopil sv. Miklavž z nebeščani in hudički in bogato obdaroval mladino, pozabili pa ni tudi starejših. Navzočim zastopnikom oblasti je posebno ugajalo veliko število slovenskih otrok, katerih je bilo okoli 800. Saj so ti otroci živo spričevali moči našega življa. Požrtvovalnim prirediteljem k lepemu Miklavžu toplo čestitamo in se jim zahvaljujemo za njihovo uspešno delo.

Miklavževe prireditve pa ni imela samo Gorica, ampak še razni drugi večji kraji v podeželju: Tolmin, Sv. Lucija, Kobarid in drugi. Povsod, kjer se je slovenska misel v zadnjih mesecih razvijala in okrepila, je prišel darežljivi nebeški dobrotnik, da je pozdravljal mladež ter ji dal življenjske smernice in bodrila.

Marijanska akademija

Na praznik Brezmadežne 8. dec. dopoldne je priredilo dijaštvo mlade slovenske gimnazije v Gorici Marijansko akademijo. Pomembna srečanje se je izvajala v krasni dvorani Notredamskega zavoda. Spored je bil pester in dobro izklesan, zlasti če pomislimo na kratko odmerjen čas za priprave in vaje. V živni raznolikosti so se vrstili gimnazijski zbor, deklamacije, recitacije in govori. Akademija je počastila s svojo navzočnostjo tudi prevzvišeni nadškof dr. Margotti v spremstvu treh slovenskih stolnih kanonikov. Navzoč je bil gimnazijski profesorski zbor s številnimi drugimi oddelki. Za začetek je spregovoril prevzvišeni nadpastir v gladki slovenščini. V toplih besedah je pohvalil prireditelje, ki ga je presenetila in izrek laskavo priznanje dijaštva in profesorjem. »Slovenci bodo živeli in izvršili še velika dela, ker so si izbrali Brezmadežno za zaščitnico in vodnico,« je zaključil in dal vsem navzočim svoj apostolski blagoslov. Za prireditev se je vneto potrudil in ji je dal tudi svojo oporo g. ravnatelj dr. J. Lovrenčič, ki je na njej izrazil recitalno svojo »Legendo o Mariji in pastirici Uršiki«. Plemenito delo, ki ga je akademija sprožila, bo obrodilo plemenite in blagoslovljene sadove.

ni pomagati, ker s tem vršimo morda neizrečeno oporoko onih, ki so dali svojo kri za blagor skupnosti.

G. prezident in njegova gospa sta že veliko storila za naše najpotrebnejše in jim vedno in povsod skušata po svojih močeh olepšati temne dni begunske mladosti. G. prezident je ob koncu božičnice povabil otroke k sebi, če bi bili v potrebi, prav tako pa ima Socialna pomoč namen v prvi vrsti priskočiti na pomoč staršem in rediteljem teh otrok.

Vsakega posameznika, ki je plemenite volje, kakor tudi narodna skupnost mora živo zanimati blaginja teh otrok. V božičnih praznikih naj vsakdo po svojih močeh osreči kakoga od njih. Tako bodo prazniki res za vse srečni in blagoslovljeni.

Akademiku Jožetu Šeguli v spomin

Med one junake, ki so vseskozi neuklonljivo stali v vrtnici naše nesreče, ki so Boga in narod nosili v srcu in to veliko ljubezen vtelesili v dejanjih vsega svojega življenja, med junake, ki so v bedi in etiski poslednjih dni stali ob strani obupa-

panemu, goljufanemu in razočaranemu ljudstvu, zanj žrtvovali vse svoje duševne in telesne sile in ki so v svetem boju proti komunističnemu satanizmu zoreli v najvišjo žrtev darovanja rala de krvi za svoj ljubljani narod, med te narodne junake in mučence se je uvrstil mlad izobraženec Šegula Jože, ki se je v svojem mladostnem zanosu šele komaj razmahnil.

Daleč na severu, med Dravo in Mur, sredi vinskih Slovenskih gorc samotno sniva vas Slavšina. Tam mu je rodni krov. Toploto borgega ognjišča in tiho družinske sreče, je Jože 26. februarja 1921 s svojim prihodom na svet še povečal. Ob cvetočih češnjah in breskavah se je smejal, med zlatimi žitnimi polji vrisal, ob slokih jagnjedih se zasanjal v višave. Porumenelo listje, skrivno, pa bogato zorenje vinske trte in tožno nabijanje klopota v jesenskih saph mu je leglo v dušo. Skozi vsa mlada leta je nosil s seboj neizbrisno podobo svoje domače grude, globoko in plemenito čustvenost in lahko zaznavno očitnost. V teških borbah svojih študijskih let na I. državni realni gimnaziji v Ljubljani se je izoblikoval v krasen značaj. Kot predsednik SDZ na tej gimnaziji je več kot dovolj jasno pokazal, za kakšne ideale se je odločil v svoji bodoči življenjski dejavnosti. Ze takrat se je postavil na stražo pred nevarnostjo vedno bolj prodirajočega komunizma na naših srednjih šolah. Ko se je 2. oktobra 1941 vpisal na pravno fakulteto ljubljanske univerze, je v budai službi pred komunistom postal še odločnejši in po- žrtvovalnejši. Ob profesorju dr. Ehrlichu se je navzel jasnovidnosti v zmes- njeni našega narodnega življenja v po- vojnih dneh. Ob njegovi smrti pa je prisegel najostrejšo in neumljeno borbo proti komunističnemu zločinstvu nad našim narodom. Poleti 1943 je pu- stil študije in je odšel med narod, da mu v stiskah pomaga in mu je kažipot v zraku idejnih zablod. In ko je izda- jalska badogilevska klika vrgla naše ljudstvo komunističnim morilec v na- ročje, da je v smrtni stiski presunljivo in obupano zakričalo po pomoči, je po- kojni Jože napel vse sile, da skupno s svojimi tovariši in borci reši, kar se je rešiti še dalo. Dne 16. septembra lan- skega leta se je s poslednjimi napori pomikal s patrolo proti Ljubljani. Pri Želimljah je padel v komunistično za- sedo. V svoji popolni izčrpanosti je bil v rokah zločincev brez moči. Svojo lju- bezen do naroda, ki mu je v najhujši stiski stal ob strani in mu pomagal, je zapечатil z vročo mlado krvjo v go- zdovih pri Želimljah.

Več kot eno leto je počival v ne- znanem grobu želimljskih gozdov. Letos pred Vsemi svetimi pa so domobran- ci iz Pijave gorice našli njegov grob in položili Jožeta v blagoslovljeno zemljo v Želimljah. Ob vojaški zaščiti istih domobrancev je bil v soboto, 16. decembra t. l. prepeljan v Ljubljano, kjer so ga tovariši akademiki in drugi njegovi znanzi spremili k večnemu po- čitku k Sv. Križu.

Tako se vračajo drug za drugim branilci naših narodnih svetinj v zbor mrtvih junakov, da se spočijejo od naporov in da nam svetijo z zgledom velikih žrtev v viharjih dneh neizpros- nega boja luči zoper temo. Dragi Jože! Ko legaš k počitku v naše novo Navje narodnih junakov se Ti ob grobu zbrani prijatelji zahvalju- jemo za Tvojo žrtev in Te prosimo, da tudi Ti v zboru naših mrtvih prosiš Boga za blagoslov naši sveti borbi, da se poveljila Njegovo ime med nami in da naš narod zaživi srečnejše dni. Po- čivaj v miru, nepozabni Jože! Tvoji prijatelji.

Novi komunistični ropi pri Št. Jerneju

V noči od 9. na 10. decembra je doletela kmetje v okolici Št. Jerneja in Kostanjevce velika nesreča. Naj- bolj trpeli Ledeča vas in Prekopa. Komunistični morilci in požigalci so se to noč prithotapili v te vasi in pričeli na tistem ropati iz hlevov go- vejo živino in konje. Ljudi si še po- klicati niso upali. Tako večina ljudi sploh ni vedela do naslednjega jutra, kakšna nesreča jih je ponoči doletela. Ko so ljudje drugo jutro prišli v hle- ve, so bili ti večinoma prazni. Raču- najo, da so komunisti v eni noči od- peljali kmetom veliko glav goveje živine in konj. Ob tem velikem komunističnem zločinu je kmetje objel tako velik strah in si sedaj na vse močoge načine pomagajo, da jim ko- munisti ne bi mogli odpeljati še ti- stega, kar do sedaj niso mogli izro- pati. Mnogi kmetje, ki so v neposred- ni bližini Št. Jerneja, so zavarovali svoje konje na ta način, da jih sedaj spravljajo ponoči za blok v Št. Jer- nej. Tako se sedaj vijejo vsak večer proti Št. Jerneju vrste voz, na katerih vozijo kmetje na varno tudi prašice, da jih na ta način zavarujejo pred komunističnimi ropi.

Takšna nesreča je objela Dolenj- sko zaradi komunističnih tolpe. Kdor sam ne okusi, ne more misliti, kako velika nesreča so za Dolenjsko komu- nistične tolpe. Strašno komunistično geslo »Naš bog so rop, požig, umor!« že tri leta uničuje dolenjske doma- čije. Iz dolenjskih vasi se že tri leta

Razglas

Pošti Ribnica na Dolenjskem in Velike Lašče vršita od 19. t. m. dalje celokupno pošto službo. Pošta Ig pri Ljubljani bo vršila od 21. dec. t. l. dalje tudi blagajniško in paketno službo.

V Ljubljani, dne 19. dec. 1944.

Direkcija pošte v Ljubljani.

Iz Trsta

— Tržaški prehranjevalni urad je preskrbel mestu po dolgem času večjo količino rib. Tržačanom so bile ribe zelo dobrodošle, saj so jih že dal časa po- grešali. Vsakdo je dobil z nakaznico pri- meren delež tako, da so bile ribe nekaj dni stalna poslastica za kosilo in večerjo. — Ker so zaradi vojnih razmer mo- rali omejiti promet cestnih železnice, se opaža velika gneča na tržaških tramvaj- jih. Tramvajji imajo velike zamude in jo zato ljudje kar peš mahajo po opravi- kih v mesto.

Španski protest proti tujim hujskačem

Madrid, 17. dec. Znaní španski pisa- telj in narodni svetnik Evgenio Montes je v listu »ABC« v imenu vseh Špancev protestiral proti zlaganim poročilom, s katerimi napada gotovo inozemsko čas- opisje Španijo.

Oni britanski časnikarji in poročevalci, ki govorijo o stvareh, ki jih ne razumejo ter razširjajo najbolj nesmiselna poročila, ne da bi jih preverili, škoduje s tem vsej angleški tradiciji, piše Montes. Človek bi mislil, da ima Anglija dovolj dela z eksistenčnim bojem svoje- ga lastnega imperija ter da se ji ne bi bilo treba zanimati za tuje dežele, kjer je vse v redu ter iskati kaosa tam, kjer ga sploh ni. Montes je na to poudaril, da španski narod odločno odklanja zahtevu, da bi plesal po žvižgih iz inozem-

De Gaulle se je podredil Moskvi

Zeneva. Po de Gaullovi zavezniki po- godbi z Moskvijo, ki je bila v nedolgi Parizu ratificirana, smo sedaj izvedeli po- drobnotnosti, ki potrjujejo, da se je de Gaulle popolnoma podredil Kremlevemu povelj- stvu. Z njo je podčrtal prevzeto funkcijo izvrševalca moskovske politike v zahodni Evropi. Vsa francoska politika, vojevko- vanje in gospodarstvo bodo prišli v odvis- nost od Moskve. Veekakor ravna de Gaulle tudi v tem vprašanju brez pooblastila francoskega naroda. Ne zastopa niti na- rodni francoskih interesov niti prave Francije.

Prvi člen pogodbe pravi, da hočeta pogodbenici nadaljevati vojno in si oboje- stransko in v vsemi središtvu pomagati ter se podpirati. De Gaulle postopa tu, kot da je navzven močan, čeprav niiti ni spo- soben, da bi ustvaril v notranjosti Fran- cijce red in si zagotovil avtoriteto. Pogod- ba želi v ostalem za povojne čase ponovno uvedbo starega sistema paktov. Francoski kompleks manjvrednosti, ki je bil vzrok tega sistema, in klic po varnosti se v njej zmoja jasno razodetava.

Najvažnejša točka pogodbe pa je po- ročilo o medsebojni pomoči v primeru bodočega napada. Podobno določilo je kot znano spravilo leta 1939. Francijo v vo- jno. S tem se je Francija brezpogojno na- vezala na moskovski imperializem, ki mu golovo ne bo manjkalo pretevez za po- vzročitev spora, v katerega bo nato Fran- cija avtomatično padla. Ta obveznost, ki je še močnejša, kot je bila v prejšnjem sistemu paktov, je nadomestena v petem členu z odgovarjajočo politično zvezo, po kateri pogodbenika ne smeta skleniti ni- kake zvezne pogodbe in nikake koalicije, ki bi bila naperjena proti kateremu izmed njiju. Moskva bo torej vedno določala, katera koalicija je naperjena proti So- vjetski zvezi, Francozi pa se bodo morali po tem ravnati. Prav tako bodo lahko Sovjeti brez nadaljnjega izjavili, da jim sistem zahodnih paktov ne odgovarja, na- kar bodo Francozi avtomatično iz njih izločeni, čeprav bi to nasprotovalo njho- vemu narodnim interesom. De Gaulle je s to pogodbo izročil Francoze na življe-

nje in smrt moskovski samovolji ter se vdnjal moskovskemu pohlepu po oblasti, tako da ne bo mogel storiti ničesar, kar bi koristilo Francozom, ako se Moskvi to ne bi dopadlo. Vojaško in politično po- vezanost podkrepkuje končno člen čestiti še z gospodarskimi vezmi.

Poročilo AFI-ja iz Pariza pravi, da je francosko-evropska zvezna pogodba kljub gotovim podobnostim mnogo bolj ostra, kot pa je angleško-sovjetski pakt. V sled- njem bodo nekatere dvostranske klavzule izgubile veljavo, brž ko bo ustanovljen kolektivni varnostni sistem. V francosko-sovjetskem paktu pa bodo ostale dvo- stranske klavzule v veljavi tako dolgo, dokler ne bosta oba partnerja sklenila kaj drugega. Francija je nasproti Sovjet- ski zvezi vezana z neumljeno strogostjo, ki ne dopušča nikakega razpravljanja.

Churchillovo barantanje z Moskvijo

Bern. »St. Galler Tagblatt« piše o poljski debati v spodnji zbornici, da je slednja teden dni po grški debati pretresljivo jasno dokazala, kaj je še preostalo od visokih ciljev vojne za svobodo in človeško dostojanstvo in o kakem kompenzacijskem poslu sta se zedinila Churchill in Stalin v Mos- kvi. Usoda grških upornikov je že odločena. Grčija proti Poljski, ta po- sel je bil očitno že sklenjen. Toda najbolj grozen pri Churchillovi izjavi je hladnokrven način, s katerim je označil »izmenjavno prebivalstvo« 4 milijonov Poljakov in Ukrajincev ter pregon 5 milijonov Nemcev, skupno torej odgon 13 milijonov ljudi od hiše in grude, kot najbolj naravno rešitev in najbolj sigurno jamstvo za mir.

Milan. Papež Pij XII. bo letos po dolgem času bral polnočno sveto ma- šo zopet v cerkvi sv. Petra in ne več v svoji zasebni kapeli. Petrova cer- kev bo na sveti večer prvič po izbru- hu vojne svečano razsvetljena.

»Slovenčev koledar« za leto 1945

Slovenčev koledar si ustvarja že lepo tradicijo: zdaj že petič prihaja med slovenski narod ter tako postaja za vsa ta vojna leta lep kromist dogodkov in spremljevalec slovenskega človeka. Naslovna stran, ki je tiskana kot izvirnik s trobarvnimi lesorezi Marijana Tršarja, predstavlja na prvi strani toplo domačnost, ki se zbira ob branju Slovenčevega koledarja ali listov, ki jih predstavlja (Slovenec, Slovenski dom, Svet in Slovenčeva knjižnica), na drugi strani pa strahotno resničnost minulega leta: begunstvo z domače zemlje ob oskrbnem križu v svet naših mater in otrok, dočim so očete bog ve kje... Posebno ta druga stran se je Tršarju zelo posrečila sprito zelo razgibanih svetlih in temnih ploskev. Koledarski del je ostal isti, kot že vsa ta leta: glave mesecev krase podobe naših običajev v zvezi s cerkvenim letom, potem slovenske narodne noše ter predstavniki slovenskega kulturnega življenja v zgodovini našega duha. S temi simboli je poudarjen slovenski značaj Slovenčevega koledarja.

Uvodno pesem v ves zbornik je letos napisal mladi pesnik Mitja Sarabon, izrazil je bistvo želja, ki jih gojimo za prihodnje leto 1945 že v začetnem verz, vrednem zlatih črk:

Posij nam sonce v naše mrzle dni,
posveti s svojimi očmi v vse kote
in razvzroj nam skrčene pesti,
da naše roke bodo dom dobrotel

Po tej močni uvodni pesmi, kakršne že vsa leta za Koledar pišejo sami priznani pesniki, sledi prvi — božični del Koledarja, ki ga začne celostanska podoba nove Debenjakove oltarne slike za ljubljansko stolnico: Sv. Miklavž. Nato sledi lepo občutna Božična uspanka Marije Brenčičeve ter pripovedni opis Staroletnega blagoslova, kakor ga je napisal mladi priščli pesnik Stanko Janežič, le da je to pot segel v okolico Ljubljane. Lavričeva priredba Faulhaberjeve razlage svetopisemske himne Magnifikat nam lepo prikazuje to pesem Kraljice, v kar jo je povzdignil Gospod od ponižne dekle. Golarjeva pastirska pesem, narejena v slogu starih kolednic, pa vendar v današnjem občutju minulih lepih dni, ilustrirana s kmečkimi lesenimi jasicami slikarice Bare Remčeve, zaključuje božično razpoloženje, kakor ga diha vsak pravi slovenski koledar.

Glavni del Koledarja začneja nalezni članek o borbi proti komunizmu z naslovom Razširjena fronta. Nato pa sledi članek Fr. Krmčarja »Obrambni boj slovenskega naroda«, v katerem je opisana pot slovenskega odpora proti komunizmu od turške tragičnejše preko Grahovega in Kočevja do zmagovitih poti slovenskega domobranstva in do organizacije vsega zdravega slovenskega naroda v protikomunistično enotno fronto, v kar ga je varila tako šola kakor razni shodi. Podoba prezidenta generala Rupnika, ki kot generalni inšpektor slovenskega domobranstva polaga venec mrtvi mjunakom na Orlovem vrhu, zaključuje ta kronistično-zgodovinski politični članek. Poročilo o pogrebu jelendolskih žrtev nas spominja najzlastnejšega dogodka v preteklem letu: množične smrti junakov, obenem pa je dokaz njihovega večnega spomina v srcih in dušah vseh pravih Slovencev.

Po takem razdelanju v naši domovini, kakor ga je ustvaril ta leta komunizem, mora priti nov red v našo družbo. In kakšen red si predstavljajo Cerkev, o tem je napisal načelnik članek Franc Pernišek pod naslovom »Nov red v družbi«. Ta članek spada med najzlastnejše, saj kaže osnove nove družbe, kakor jo hoče ustvariti katolištvo v svetu in med nami in ki edino lahko garantira za mir med narodi in med stanov. Kot žrtve komunistične revolucije med nami je padlo tudi nekaj mladih pisateljskih talentov. Tem je posvetil urednik dr. Tine Debeljak poseben članek: »Padlim mladim književnim talentom — žrtvam revolucije«, v katerem je vsakega predstavil s kratkimi uvodnimi besedami, potem pa ponatisnil kakšno njegovo delo, ki naj nazorno prikaže

pokojnikov talent. Tako se spominja največjega med njimi pesnika Franceta Balantiča; potem pesnika in pripovednika Stanka Vuka, kateremu v spomin ponatiskuje njegovo gledanje listre in Brd; goriskega pesnika, kaplana Lada Piščanca s pesmijo o Krasu, ki jo je svoj čas badoljevska cenzura okrnila; nato mladega Frančka Preloga s črtico o slovenskem pastirčku v Sumadiji, ki sanja svoj veliki sen o vrnitvi na dom, odkoder je bil pregnan; pesnika Lojzeta Grozdeta, o katerem je izšla med tem še posebna knjižica, ter junaka Franceta Kremžarja s črtico iz dijaškega almanaha, kakor jo je takrat v l. 1938 ilustriral Marjan Tršar. Ti članki nas neposredno spominjajo domačih dogodkov zadnjega leta ter posejajo v zmedo in urejevanje našega časa.

Odtod naprej sledi navadno koledarsko blago, kjer se menjajo znanstveni članki z leposlovnimi doneski naših pesnikov in pisateljev ter s kroniko raznih jubilejev in smrti v preteklem letu kakor tudi v bodočem. V osnovi temu delu stoji članek o pokristjanjenju Slovencev. Mons. Viktor Steska je v članku: »Slovenci in Irci populariziral način pokristjanjenja pred tisoč leti, ko je bila naša poganska domovina misijonska provinca irskih misijonarjev. Reprodukcijska Zajčeva reliefna Krst pri Savici na Prešernovem spomeniku ilustrira to dobo, ko smo Slovenci postajali katoliški narod. Organično za njim sledi beseda o zlatomašniškem jubileju največjega sodobnega katoliškega filozofa dr. Aleša Ušeničnika ter spomin na 80letnico rojstva dr. Kreka, ki je ponazorjen samo z dvema slikama: s portretom dolgoletnega socialnega in političnega voditelja Slovencev ter njegove rojstne hiše, sedaj požgane po — komunistični roki, tisti, ki si je tolikokrat lastila prav Krekovo ime za svoj razmah. Polde Kemperle se je spomnil 20letnice smrti voditelja gorških Slovencev dr. A. Gregoriča s člankom, v katerega je strnil vso slovensko politično zgodovino zadnjih 50 let na Goriškem. Joško Krošelj pa se je — kot vsako leto Slovenčev koledar — spomnil pokojnega voditelja dr. Korošca s tremi zgodbicami, ki so pa tako značilne za njegov duhovni profil: z zgodbo o njegovi hiši v Beogradu, z oznako kot ministra in kot prijatelja beograjskega proletarijata. Tako je tudi ta tretji del nekakšna enota v tem smislu, da pokaže zgodovinske osnove slovenskega katolištva ter delo ljudi, ki so to tradicijo oživljali v javnem življenju v polpreteklem času. Pesem »Dušica šla je pred oltar«, ki jo je v načinu narodne pesmi spesnila Boža, lepo končuje ta spominček, saj govori o dušici, ki je šla v nebo s prošnjo Bogu: Daj spet nam zlatega miru!

Jalenova močna bohinjska hudo-mušnica »Markušev volc pa že začneja samostojno leposlovje, ki je oddal naprej pomešano med razne članke, o katerih bomo govorili še jutri, ko bo Koledar že v rokah naročnikov.

Narodni pionirji pišejo

Zvezna pisarna narodnih pionirjev

V Zvezni pisarni narodnih pionirjev, Kolodvorska ul. 22, naj dvignejo sledeči došlo pošto: Anžlovar Marija, Ačič Delago — Beravs Marija, Bolta Terezija, Babnik Eli, Bernik Jerca, Bitenc Ivanka, Bitenc Vele, Bulan Anton, Brian Angela, Berce Lojzka, Breskvar Vera — Cajhen Marija — Črnivec Zinka, Červ Ana — Dominičar, Dežman Viktor in Jožica, Dolničar Franc, Dvorski Stefan — Frtin Miha, Frik Poldek, Frik Silva — Godina Uršula, Gajšek Duša, Gorjup Danica, Gločevar Martina in Ana — Ivanc Franja — Jakulin Mici, Jemec Janez — Knepe, Kušar Janez, Kršmanec Angelica — Lazar Milica — Mustavar Marija — Polanc Jožef, Pakj Marija, Plat Pepca, Peterka Jarmila, Polanc Marija — Rus Stefanija in Danijela, Rus Franc — Snoj Franja, Svetek Jera, Supan Ana, Sedej Ana, Stefančič Rozi, Švarc Vida, Solinc Josipina — Tekavčič Janez, Trček Franciška, Trlar — Vodušek — Zalar Nežka, Zidaršič Ivan.

Delajte dobro, kolikor morete, potem na svoje dobro delo pozabite. Saj se ga bodo mesto vas spominjali drugi. (D'Hulst).

Koledar:

Sreda, 20. grudna: IV. kvater; Evgen in Makarij, mučenca; Ingen, mučenec, Četrtek, 21. grudna: Tomaž, apostol; Severin, škof; Temistokle, m.; Fest, m.

Operno gledališče:

»Thais«. Red Četrtek, Ob 16.30.

Kino Matice:

»Festival v Solnegradu« ob 16 in 18.

Kino Union:

»Tahina ml ugašna« ob 16 in 18.

Kino Sloga:

»Nora« ob 16 in 18.

Lekarniška služba:

Nočno službo imajo lekarnice: mr. Leustek, Rešljiva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta.

NOVI GROBOVI

† Ivanka Črnivec. V Ljubljani je umrla v ponedeljek 18. t. m. po dolgem bolehanju gđe Ivanka Črnivec. — Pogreb bo v sredo 20. t. m. ob 3 popoldne iz kapele sv. Petra na Zalah na pokopališče k Sv. Križu.

† Marija Zaletel. V Bogu je zapala gospa Marija Zaletel, rojena Perko. Blaga mati leži na Zalah v kapeli sv. Jakoba. Pogreb bo v sredo ob devetih popoldne iz Vodnikovih 48 na pokopališču v Dravljah. Sv. maša zadušnica bo v soboto 23. t. m. ob pol sedmih v župni cerkvi sv. Franciška.

† Josip Lilič. V Ljubljani je izdihnil mestni uslužbenec gospod Josip Lilič. Rajni leži na Zalah v kapeli sv. Antona. Pogreb bo v sredo ob štirih popoldne izpred viške cerkve na pokopališču na Viču.

† Janko Zorič. V Ljubljani je doživel brivski mojster gospod Janko Zorič. Dragega rajnega bodo pokopali v sredo ob pol štirih popoldne iz kapele sv. Janeza na Zalah. Sv. maša zadušnica bo v četrtek 21. t. m. ob osmih v župni cerkvi sv. Družine v Mostah.

† Janezek Benko. Med angelčke se je preselil mali Janezek — Marija Benko. Pogreb bo v četrtek ob treh popoldne na viško pokopališče.

† Rudolf Schemerl. Umrl je gosp. Rudolf Schemerl, nadporočnik v pok. Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek, 21. decembra ob 15 z Zal, iz kapele sv. Franciška k Sv. Križu.

† Majhen Marija. V Domžalah je umrla ga. Majhen Marija, vdova po posestniku valjčnega mlina. Pokopana je bila na domačem pokopališču.

Naj rajnim sveti večna luč, vsem njihovim dragim naše iskreno sožalje!

Postaniše naročnik novega, verskega lista

RAST

Nove zalepke

Namesto dragega pisemskega papirja, ki ga povsod primanjkuje, so gospodarski krogi začeli rabiti nove zalepke po 1 liro, ki je poštna direkcija minuli teden z njimi založila vse poštne urade. Pri nabavi zalepk plačate namreč samo 1 liro za poštno znamko, ki je natisnjena na zalepki, papir pa dobite brezplačno. Zalepke imajo dosti prostora za poslovno korespondenco ter se prihranek za papir še precej pozna. Posebno so pa po zalepkah takoj posegli zasebniki za božična pisma, ki splošno niso dolga, saj v teh časih pišemo le najvažnejše stvari. Sprejetih zalepk, ki so pretiskane z orlom Ljubljanske pokrajine, pa ne zavrzite, ker vam bodo zanje prav hvaležni filatelisti.

zborovodja (Samo Hubad), zasnovateljica kostumov (J. Vilfanova) kot tudi plesni solisti (Bravničarjeva, Japljiva, Remškarjeva, M. Kirbos in Pogačar). Splošen vtis predstave je bil prav dober. M. T.

Nove knjige

Na božični knjižni trg je poslala Ljudska knjigarna nekaj lepih slovenskih izvirnih pravilnih slikanec na tekst vsem znanih pravilic. Slikanec so izdelali izključno samo slovenski umetniki ter imajo zato svojo posebno ceno. Tako je Marija Vogelnikova narisala Rdečo kapico, Marlenka Muckova Sneguljčico, Voničnova Belo kačo in I. Romih Janka in Metko. Slikanec (25 lir) so izredno lep domač izdelek ter so vredne, da domače podobno k nam uvažano blago. Danes jih samo omenjamo kot najnovejšo blago na našem knjižnem trgu.

Ista zložba je izdala iz še neobjavljene rokopisne zapuščine pesnika Simona Gregoriča njegovo zadnje presmrtno delo, prevod svetopisemskih Jeremijevih žalostnik. Pesmi so izdane po prepisih, kakor si jih je napuščeno oskrbel sourednik Gregoričeve zapuščine pokojni kanalski dekan Venceslav Bele. Uredil in spremeno besedo za stoletnico rojstva je napisal dr. Tine Debeljak, uvod v Jeremijeve žalostinke pa prelal univ. prof. dr. Slavič. Prevodom Žalostnik sledi Gregoričeva izvirna pesem Jeremiji — preroku domoljubu. Pokojni Bele je napisal tudi

F. Terčelj:

Dve pismi

(Za Zimsko pomoč)

Podstrešna soba, mrzla, mrka.

Nekdo potrka.

»Pošta! Pisemce za vas.

Ej, gospodična, mraz je tukaj, mraz!

»Kaj bočete! Je pač življenje tako!

»Razumem, gospodična! Vesele

praznike!

»Najlepša hvala vam! Enako!

Odšel je poštar, pljunil in kot:

»Prokleta usoda teh begunk —

sirot!

Odpri pismo je in brala:

»Najprej naj, dragica, opišem,

kakó sem letos božič praznovala!

Bilo je kolosalno, divno in sijajno.

Salon je bil pripravljen slikovito,

bajno.

Sedeli smo pri mizi, dobro obloženi

piškote jedli, vino pili; bili smo

najboljše volje, vsi razpoloženi.

Ves čas v zabavo smo na svet večer

igrali domino in na klavir

igrali operete, se smejali

in končno, kajpada, še za slovo

zapeli in poskočno zaplesali.

Povem ti še, da sem dobila nov

kostim,

saj veš, da očka dà mi vse, kar si

želim.

Tako, predraga punčka, smo pri nas

izborni letos božič praznovali.

Želim, da mi opišeš tudi ti,

kako si letos božič preživela,

saj veš, da pisma Tvojega sem res

vesela.

In vzela je peró in z mrzlo rokó

odgovorila ji na slab papir:

»Prijetica moja! Svet večer

sem praznovala kakor plaha zver:

v ledenomrzli luknji, brez jedi,

osamljena in v mračnem kotu skrita,

brez jaslje, sveč, v oguljen plašč

zavita,

sem bridko jokala do polnoči.

In vendar, draga mi sošolka,

nikoli ne bi s Tabo zamenjala:

Medtem, ko Ti si pri Augustu

gostovala,

v odlični družbi pela in plesala,

sem jaz ob ranem Svetem dnevu

s pastirji zmrzujočimi klečala

vsa srečna v bellehemske hlevu.

Kdo izmed naju bolj je srečen bil

— ugani

in zdrava, zadovoljna mi ostanik!

»Odgodajla skupna Jaznasta primorje«

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za 20. december:

7 Poročila v nemščini — 7.10 Jutranji koncert, vmes 7.30 Poročila v slovenščini — 9 Poročila v nemščini — 12 Napoved sporeda, nato glasba za promor, vmes 12.30 Poročila v nemščini, poročilo o položaju in poročila v slovenščini — 14 Poročila v nemščini — 14.10 Vsakemu nekaj — 15 Prenos osrednjega nemškega sporeda — 17 Poročila v nemščini in slovenščini — 17.15 Otroško uro vodi Slavica Vencančova — 17.45 Trio Trnovo — 18.15 Živalstvo v glasbi — 19 Slovenske napeve poje tercet sest. Finkovih, pri klavirju M. Lipovšek — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Prenos aktualnega predavanja — 20 Poročila v nemščini — 20.15 Ludvik Van Beethoven, škotske pesmi ob

Zimske dolžnosti hišnih posestnikov

Po mestnem cestnem redu, ki obnavlja spravljanje snega s hodnikov je dolžnost hišnih posestnikov in upraviteljev kidanje snega s hodnikov ali pešpotov vzdolž njihovih hiš in zemljišč. Če zapade sneg ponoči, je treba hodnik ali pešpot otrebiti snega do 7 zjutraj. Če pade sneg podnevi, ga je treba odmetati večkrat, da so hodniki in pešpoti vedno brez

Drobne novice

Maša zadušnica ob drugi obletnici smrti Gregoriča Oslja, dipl. pravnik, se bo brala dne 20. dec. ob pol 10 pri oltarju Brezjanske matere v stolnici.

Za učiteljice bo tridnevna duhovna priprava na božič ob 21. do 24. decembra v samostanski kapeli pri uršulinkah. V četrtek, petek in soboto bo ob pol 18 govor, v nedeljo ob 7 zjutraj pa sklep. Vse učiteljice iskreno vabljene!

»Slovenčev koledar« je izšel

Ljubljanski naročniki ga lahko dvignejo v upravi, Kopitarjeva ul.

Letošnji Gledališki koledarek vsebuje pester članek o dramski, operni in baletni umotnosti ter okrog 50 slik. Tekoče številke, ki jih imajo koledarčki, bodo izrebrane. Kot darila so določene umetniške slike, plaseke in knjižice. V prodaji so pri blaginji in bljeterjih v Operi, v knjigarnah ter v vseh večjih trafikah.

Pisalne in računske stroje ter boljše na-livna perosa kupuje po najvišji dnevni ceni A. Kovačič, Prešernova 44.

Dr. Avčin Marij

otroški zdravnik, Rimska cesta 21
od 20. X. l. do 1. I. 1945
ne ordinira.

Na tretjo javno produkcijo gojencev šole Glasbene Matice opozarjamo tudi stare in prijatelje naše mladine. Podukelja bo danes ob 17 v mali filharmonični dvorani. Sporedi v Matični knjižarni.

Za stare in enomozle v mestnem zavetšču v Japljevi ulici je podarila industrijska družba »Viški mlina« v Ljubljani 500 lir namesta venca pok. g. Edvarda Meesnela, bivšemu lastniku tega mlina. Mestno župantvo izreka dobrotnikom najteplejšo zahvalo tudi v imenu podpranih.

Pouk za dijake srednjih šol se vrši dnevno v »Korepetitoriju«, Mestni trg 17 I. Razlaga, izpraševanje, ponavljanje Posebni oddelki za privlačne Informacije dnevno! Radio aparate, gramofone ali posamezne dele kupuje po najvišji dnevni ceni A. Kovačič, Prešernova 44.

Obvestila Prevoda

Delitev svinjskega mesa

Mesariji dvignejo na Mestni klavnicni se-sekljano meso po naslednjem redu: v sredo, 20. t. m. od A do vključno O od 14 do 17 in v četrtek, 21. t. m. od P do 2 od 7.30 do 8.30.

Prodaja krompirja

Poročniki v mestu Ljubljani dobijo po 2 kg krompirja na odrezek št. 30 in 34 nakaznice za krompir pri naslednjih tržkah:

Kmetijska družba (Novi trg), I. Del, konzumno društvo (poslovalnice Celovška cesta, Zaloška cesta in Sv. Petra cesta), Kmetijska zadruha (Maistrova ulica), Gospodarska zveza (Dunajska cesta), Marinko (Prisojna ulica), Nabavljalna zadruga železničarjev (Cesta 800 let Ljubljane), Nabavljalna zadruga drž. uslužbencev (Vodnikov trg), Šaraban (Zaloška ce.), Štular (Dunajska cesta), Konzumna zadruga (Medvedova ulica), Oven (Hrenova ulica), Konzumno društvo Vič, Herz (Večna pot).

Krompir dvignejo do vključno 21. t. m.

spremljavi klavirja, gosli in čela, sodeluje atletika Elza Karlovac, pianist M. Lipovšek, čelist Štebaurer in violinist Dermelj — 21 To ure tebi posvetim — 22 Poročila v nemščini, napoved sporeda — 22.15 Glasba pred polnočjo.

snega. Dolžnost hišnega gospodarja ali posestnika zemljišča je tudi, da obcestno kadunjo otrebi snega, da posebno ob odjugi snežnica lahko odteka. Kidanje snega s hodnikov je obvezno tako za zasebnike kakor tudi za juridične osebe.

Že sedaj naj hišni gospodarji pregledajo opore snega na strehah, če so v redu, da sneg ne bo drfal raz streh in oviral javnega prometa ali ob odjugi poškodoval pasantov. Pregledati je treba tudi strešne žlebove in odtočne cevi, da ne bo zastajala snežnica in tekla na pešce.

Snega, ki drči raz strehe ali so ga že gospodarji dali odmetati raz nje, ne smejo odmetati na cesto, temveč ga morajo hišni gospodarji takoj dati odpeljati na določene prostore in zmetati v Ljubljano.

Za odlaganje snega v Ljubljano so določeni naslednji prostori: na levem bregu Ljubljanske do Pruskega mostu do izliva Gradaščice ter od kavarne Prešeren do mostu ob mrtvašnici bolnišnice, na desnem bregu Ljubljane, pa od Grubarjevega prekopa do Gallusovega nabrežja ter od Zmajškega mostu do Kodeljevega. Sneg je treba na bregove Ljubljane zmetati tako, da zdrži v strugo.

Kadar nastopi poledica, morajo posestniki hiš in zemljišč hodnike in pešpoti positi z žaganjem, pepelom ali peskom. Za vse nesreče, ki bi se pripetile na ledenem hodniku, je kazensko in civilno odgovoren posestnik hiše ali zemljišča.

Z ozirom na zmanjšani stalež mestnega delavstva ne bo mogoče v taki meri in s tako hitrostjo s cest odstraniti snega kot pretekle zime, zato naj pa vsi, ki imajo dolžnost spravljati sneg, to delo opravijo z voljo in o pravem času.

Gospodarje posebno opozarjamo, da je uprava policije naprošena za strogo nadzorstvo izpolnjevanja določil mestnega cestnega reda.

KULTURNI OBZORNİK

Premiera v Operi

Masenetova »Thais« si je v vrsti oper, izvedenih v Ljubljani v zadnjih sezonah, priborila eno najbolj vidnih mest; čeprav je bila zadnja premiera izvedba že tretja v treh zaporednih sezonah, vendar je videti, da bo »Thais« še vedno zajela širok krog poslušalstva. Po večkratnih uprizoritvah, ki v glavnem kažejo iste ali vsaj sorodne poteze, odpade tudi obveznost ocenjevalca, da bi podrobneje ocenjeval delo kot tako ali ga znova osvetljeval z raznih vidikov. Pri zadnji izvedbi bi predvsem opozorili na nekatere na novo zasledene vloge.

Naslovno vlogo je pela tudi letos V. Heybalova; kot do zdaj tako bo tudi v letošnjih izvedbah ona tista moč, ki bo že po pomembnosti svoje vloge pa tudi po dovršenosti podajanja dajala osnovno vrednost predstav. Glas ji je bil videti kot prenovljen, spočit in osvežen. Tudi s svojo igro, ki je zdaj že do podrobnosti dognana, je zajela občinstvo. Filozofa Nikijo je ponovno bl. Lipušček. Tudi on je kvaliteto svojih izvajanj že za spoznanje dvignil. Nov je bil B. Popov v vlogi puščavnika Athanaela. Če ga primerjamo z njegovim prednikom Primožičem, potem takoj opazimo, da polaga glavno važ-

nost na čim bolj kultivirano izvedbo pevske strani svoje vloge. Tudi v igri je dober, vendar nekoliko zadržan; varuje se prestrastnih čustvenih izbruhov, ki bi pa, nevsiljivo podani, na gotovih mestih vnesli v vlogo močnejšo podprtano dramatičnost. Kar je po mnenju poslušalca, ki živi še pod vtisom prejšnjih predstav, v tem oziru tej vlogi manjkalo, to je Popov v dovoljni meri izravnaval s svojim odličnim petjem. Vlogo sužnja je lepo rešil Dolničar. Novi sta bili Kržetova in Bukovecova v vlogi suženj Krobile in Mirtale. Potrudili sta se obe, vendar pri prvi predstavi še nista dosegli one platičnosti, ki jo zahtevajo tudi drugovrstne vloge, ako naj dovolj izrazito zazivajo v celotnem okviru; v večkratnim nastopom bosta obe pevki, ki ju občinstvo po drugih nastopih zelo ceni, tudi ta primanjkljaj izboljšali. Vlogo opati- nje Albine je izvedla F. Golobova s popolnostjo, ki smo jo pri njej vajeni. — Nov je bil tudi D. Zebre kot dirigent. Če je pokojni N. Stritof vtisnil pečat izvedbi, rekel bi, s svojo genialno improvizacijo, potem opazimo pri Zebretu neko vnaprej preračunano izdelanost, ki, kot bi sodili, ne bo dosti izpreminjala svojega lica. — Ostali sodelavci so bili isti kot pri prejšnjih predstavah; tako režiser (C. Debevec), koreograf (F. Golovin),

Rajši begunec kakor poslušati komuniste

Kmetje iz Suhe Krajine zapuščajajo svoje domove, samo da se izognejo tlaki v komunističnih tolpah

Ljubljana, 18. dec. — To so pripovedovali begunci, ki so včeraj zaradi nove komunistične prisilne mobilizacije pribežali v Ljubljano:

V začetku prejšnjega tedna je vse še naseljene vasi Dolenjske, ki jih še ne štiti domobransko varstvo, začel velik strah. Ljudje so namreč že pravočasno zvedeli, da pripravljajo komunistični zločinci nov lov na vse dolenjske moše in fante v starosti od 14 do 30 let, da bi jih spravili v svoje tolovajske tolpe. V Suhi Krajini so za komunistične nakane zvedeli že v ponedeljek 11. decembra. Nekaj kmetov je slučajno stopil v hišo terence, pri katerem je bilo kakih 20 »višjih« komunistov. Kmeta v začetku ni nihče opazil in komunisti so nemoteno dajali terence važna navodila za »mobilizacijo«. Zabili so mu, da morajo vse priprave ostati tajne do 14. decembra, ko bodo morali terenci razdeljevati pozive. Ta novica o novem lovu na moške se je seveda kakor blisk razširila po vsej Krajini. Može niso več mogli spati, vsakdo se je pripravljaj, da čimprej zbeži pod varstvo domobranstva.

V četrtek ob štirih so treni v ambruški občini delili komunistične pozive. Na pozivih je bilo napisano:

Pozivnica

10. decembra.

V smislu odloka AVNOJ-a in Predsedstva SNOS-a te pozivamo, da se javiš dne 15. XII. ob 9. uri na javki, ker boš odšel na naborno mesto S seboj prinesi odejo, menaško in žlico in se čim bolj obledi in obu.

Tajnik: Predsednik:
Trtnik Alojz Franko Jože

Vsak kmet je moral podpisati, da je pozivnico sprejel. Terenci so sicer kmetom obljubljali, da jim ne bo treba iti v brigade, kmetje pa nobenemu niso verjeli. Moški iz vseh vasi Dolenjske v teh dneh beže proti domobranskim postojankam na varno.

Vsakdanja Ljubljana po kronistovih zapiskih

Zadnja nedelja — zlata nedelja?

Ali je bila zadnja nedelja — zlata nedelja? Tako vprašanje so si stavili nekateri Ljubljančani, ko so reševali dnevne dogodke. Ni bila. Zlata nedelja je po starem trgovskem izročilu vselej ona nedelja, ki je neposredno zadnja pred samim Božičem. Torej letos je zlata nedelja 23. t. m. Kakor pravijo nekateri trgovci, bo letos zlata nedelja odpadla. Trgovine ne bodo poslovale. Nedelja 17. t. m. je bila tretja adventna nedelja, ko so po cerkvah brali evangelij sv. Janeza »Janez pričuje o Jezuscu. Po koledarju je bila to zadnja jesenska nedelja, kajti kmalu čez nekaj dni stopimo v pravo astronomsko in koledarsko zimo, ki nam je doslej še kaj dobro prizanesla z visokim snegom in hudim mrazom. Kakor za slovo jeseni od nas, je bila nedelja sončna. Mnogi občani so popoldne, ko se je ozračje tako lepo razčistilo, napravili kratke izlete v okolico, v kolikor jim je bila dosegljiva. Prenekalet Ljubljančan je vzel seboj nahrbtnik. Ljudje iz mesta so hodili okoli in povpraševali pri kmetih za jajčka in druge dobrnote, kajti bližajo se božični prazniki, ko si vsak želi kak, četudi skromen priboljšek in si vsak na mizi želi imeti na sveti večer skromen domač kruh. — Nedelja je drugače minila brez večjih nezdov in nesreč. Ob letalskem alarmu je okoli 11.45 ameriško-angloški lovski bombnik vrgel na Golovcu nekaj bomb manjšega kalibra. Bombe so padle nad Suhim Bajerjem na raznih krajih golovskega gozda. Le dve bombi sta eksplodirali, druge so se zapile v mehko zemljo, ne da bi se razpošle.

Poljski čuvaj — tat

Letošnji jesen so mali obdelovalci in kmetje v okolici zelo tožili, da se poljske tatvine sila množijo, zlasti so bile mnogoštevilne tatvine krompirja. Da postane poljski čuvaj sam tat, to je prav redek primer. Zgodilo pa se je tako.

Delavec K. nosi že sedem križev. Zadnja leta je imel za seboj kaj pestre dogodivšine. Da bi za seboj zabiral prave sledove, je dolgo živel v Ljubljani pod napačnim imenom. Posrečilo se mu je spomladi l. 1942 dobiti pri policijski upravi osebno izkaznico na izmišljeno ime. Letos je Lojze postal poljski čuvaj. Čuval je njive na Ljubljanskem polju. Toda Lojze je začel sam krampir krompir in ga prodajati ljudem. Sanatorij Leonišče je imel na polju dolgo njivo krompirja. Ugotovljeno je bilo, da je jesen z njive izginilo do 1000 kg lepega krompirja v vrednosti najmanj 6000 lir. Zasačili so poljskega čuvaja Lojzeta, kako je na zavodovi njivi prodajal nekemu Slovaku krompir. Izročil mu ga je 10 kg. Krompir je kupil neki starejši dimnikar, ki je svoj čas vodil dimnikarsko obrt neke na Notranjskem. Dimnikar je Lojzetu plačal krompir po 12 lir kilogram in mu navrgel še nekaj cigaret. Mali kazenski senat je spoznal čuvaja Lojzeta za krivega zločinca falzificiranja listine in prestopka tatvine 10 kg krompirja ter ga obsodil na 2 meseca in 15 dni strogega zapor. Dimnikar, ki je kupil 10 kg krompirja, pa je bil zaradi prestopka nakupa ukradenega blaga obsojen na 10 dni strogega zapor, pogojno za 2 leti.

Znaten dovoz drv

Teden pred božičnimi prazniki je bil vedno živahen, ko se prihajale skupine ljudi s kmetov v mesto nakupovat najrazličnejše stvari in potrebščine za praznike. Letos se v poslovnem svetu ne kaže kak posebnost živahnosti, toda na Dolenjski cesti je bil v ponedeljek promet izredno živahen. Ze popoldne, zlasti pa proti mraku so se pomikale dolge kolone kmetičkih voz proti mestu. Kmetje so se ustavljali na dvoriščih znanih gostiln v Kurji vasi in na dolenjski strani. Kmetje so na vozovih pripeljali izredno mnogo bukovih drv. Skušajo jih zamenjati za kakšno blago. Drva pa so namenjena tudi za begunske družine.

Operno gledališče

Zaradi preselitve Dramo v Operno poslopije so bodo ostale v Operi vršile predstave po temle dnevnem redu: Dramske predstave: ob ponedeljkih in četrtek zvečer ter ob petkih, sobotah in nedeljah popoldne. Operne predstave: ob torških, sredah, sobotah in nedeljah zvečer. — Zato bodo imeli abonenti reda četrtek operne predstave ob sredah, abonenti reda Sreda pa dramske predstave ob četrkih. V tem tednu in preko božičnih praznikov bodo v razporedu predstav še neke izjeme, tako n. pr. bo v petek, 22. t. m. za red D dramska predstava zvečer, operna taven abonmaja popoldne. Uprava prosi svoje p. n. abonente, da blagohotno upoštevajo novo razvrstitev predstav, h kateri je pristopila tudi v njihovem interesu, ker bo samo tako mogla izpolniti svoje obveznosti nasproti svojim stalnim obiskovalcem tudi v novih prilikah.

Drama:

Četrtek, 21. decembra, ob 16.30: »Septembere, Red B.

Petek, 22. decembra, ob 17: »Marija Stuart, Red D.

Marij Skalan »Septembere, drama v 3 dejanjih. Osebe: inž. arh. Poljšček, stavbenik — Sever, Pavla, njegova žena — Mira Danilova, Danila, njuna hči — Majda Skrbinska, Borut, njun sin — Starič, inž. Ivan Makovec — Jan, dr. Janko Skodnik, zdravnik — Kovič, Marija Soljanova, tovarnarjeva žena — Ukmar, Bolterjeva, dr. Mirko Stembur, odvetniški pripravnik — Nakerst, Vlado Bačičič, stud. tur. — Blaž, Majda Steblajeva, stud. phil. — Svetelova, Minka. Poljščakova sobarica — Pujglava. Kraj: Ljubljana. Čas: leto 1938. Režiser M. Skrbinič, scena inž. E. Franz.

Opera:

Sreda, 20. decembra, ob 16.30: »Thalce, Red Četrtek.

Petek, 22. decembra, ob 16: »Rdeča kapica. Mlad, predstava. Ceno od 60 lir navzdol. Za božične praznike pripravila Opera ponovitve mladinske opere »Princeza in zmaj«, pri kateri bo obiskal malčke Jezušček s spremetvom angelčkov itd.

Uprava Državnega gledališča naproša p. n. abonente in druge obiskovalce gledaliških predstav, naj upoštevajo prepoved vstopa na sedeže v auditoriju, čim se jo overtura ali dejanje na odru pričelo. Biljeterji imajo v tem pogledu strog nalog, zato prosi Uprava, da jim zamudniki ne delajo neprikl. Opozarjamo, da se začnajo vse predstave točno ob napovedanem času in je v interesu vsakega posameznega obiskovalca, da pravočasno zasede svoje mesto.

10 ZAPOVEDI

za obiskovalce javnih zaklonišč

1. Ostani miren in discipliniran!
2. Vsakdo naj pomaga bližnjemu!
3. Ne kadi, ker je strogo prepovedano.
4. Bodi obziren do mater in otrok, do starih in bolnih.
5. Prepovedano je jemati živali v zaklonišče.
6. Otroške vozičke je treba pustiti pred zakloniščem.
7. Vsakdo naj si pripravi žepno svetilko!
8. Ne pozabi vsteti s seboj za zaklonišče pripravljenega zavoja.
9. Brezpogojno morate poslušati starišne zaklonišča. Kdor se jim bo upiral, bo odstranjen iz zaklonišča, odnosno kaznovan.
10. Pravilno vedenje vsakega posameznika varuje skupnost pred škodo.

TEL. KINO »SLOGA« 17-34

Film po motivih psihološko globoko zasnovanega Henrika Ibsenovega dela »NORA«

Luisa Ullrich Viktor Staal.

Predstave ob 16 in 18.

TEL. KINO »UNION« 17-21

Plesalka — kmetica

»TAKSNA MI UGAJAS«

Gusti Huber Wolf Albach Retty

Predstave ob 16 in 18.

TEL. KINO »MATICA« 17-41

Borba znamenite perke in malo abiturientke v glasbenem filmu

»FESTIVAL V SOLOGRADU«

V glavnih vlogah: Villy Birgel, Lili Dagover

Predstave ob 16 in 18.

Z Vrhniko

Te dni praznuje 60 letnico ga. Lucija Omanova, lučca našega spoštovanega zgodovinarja, folklorista in odvetnika Marijana Marolta na Verdu. Jubilarnta, gospa Maroltova, vdova po finančnem pregledniku je doma tamkaj ob Sv. Luciji in je sošolka našega velikega pisatelja Ivana Preglja — Mohorova in Ivana Sv. Lucijskega. Vse svoje otroke je lepo vzgojila in tudi njo kakor številne druge je prva svetovna vojna pregnala v naše kraje. Blaga gospa je morala preživeti komunistični napad na domačijo 12. XI. 1942. Ob tem napadu je prišla ob vse spomine, ki so jo družili na pokojnega moža, vendar pa ohranila svojo vedrost in ljubezen do svojih vnukov in vnukinj; pa tudi vsi Virjani jo spoštujejo in ljubijo. Blagi gospe želimo, da bi ji bila še daleč, daleč odmaknjena pozna večerna zarja njenega življenja.

Zatemnitev velja od 17.10 do 7.15

MALI OGLASI

Prodamo

RAZMNOŽEVALNI aparat, dober, prodam. Ogled iz prijaznosti pri trdku »Everest«, Prekernova ulica 44.

RADIO APARAT »Gelosor«, 5 cevi, z magičnim očesom, zadnji model, proda Kušar — Rožna dolina, cesta III., št. 16, Ogled danes do 10. ure.

STRUŽNICA dobro ohranjena za 28.000 lir in 2 vrtna stroja ugodno na prodaj. Merkur, Puharjeva 6.

BLAGO (kočevsko) za moško obleko, damski kostum in plašč, ugodno naprodaj. — Naslov v upravi »Sl.« pod št. 11161.

ZA GUMI DIRO aparat, kompleten, s srednjim in zadnjim osjo, ugodno naprodaj. Merkur, Puharjeva 6.

DINAMO in ELEKTROMOTOR ugodno naprodaj. — Merkur, Puharjeva 6.

Malo INDUSTRIJSKO PODJETJE zelo zaposleno se prodaja ali se evant, odda v najem. Potrebni kapital najmanj 300.000 lir. Ponudbe na upr. »Slov.« pod št. 11165.

GUMI »KORNEJE« moška št. 45 in novo belo kumj, mizo prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 11145.

SUKNJIC in majke za srednje postavne počeni prodam. Florjanska 27-11. Rogelj.

DVA KAVCA orehova s predalom, 3 hrastove stole prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 11113.

PEC NA ZAGANJE in dimne cevi ugodno prodam. Vodnikov trg št. 2 (gostilna Fabjan).

Knjige

LEPOSLOVJE slovensko in tuje ter ostale izvirne knjige in prevode kupuje Janez Dolžan, knjigarna — Stritarjeva ulica.

Stroji

STARE STROJE DELE tudi neuporabne, kupi Strojno tehnična pisarna. Rimska c. 13. telefon 37-55.

Kolesa

OTROSKI TRIKOLJKI za 1-3 let stare ugodno naprodaj. Merkur, Puharjeva 6.

Kupimo

KUPIMO 2 gumi dire, nosilnost 4 do 5 ton, 1 betonski mešalec, 1 trilekeli, nosilnost 300 do 400 kg, 2 elektro-motorja 7 do 10 HP, vse v novem ali rabljenem stanju. Pismene ponudbe pod »Dobro plačamo« na upravo »Sl.« pod št. 11043.

POZORI! Kupujem vrče in vse tekstilne odpadke ter plačam po najvišji ceni. GHEBENC Alojzij. Gellusova nabrežje 56, Ljubljana.

KUPIMO OGLE korbid, vrče in železne sode. Plačamo zelo dobro. Merkur, Puharjeva 6.

VRČE IN ŽELEZNE SODE kupimo. Plačamo zelo dobro. Merkur, Puharjeva 6.

KUPIMO RADIO klavir, Leico, Retina, Rolleiflex ali silčni foto aparat. Merkur, Puharjeva 6.

SKOBELNIK (Hobellbank) — novega ali že rabljenega kupim. Ponudbe na upr. »Slov.« pod št. »Skobelnik« 11136.

Sobe

LIR 1.200.— mesečno in vse Hivelske nakaznice vlozim v gospodinjstvo največ dveh oseb za skromno opremljeno, čisto sobo in v prehrano. S kurivom prispevam. Sem železničar petdesetletnik. Ponudbe na upr. »Slov.« pod »Značajnost« 11135.

Poizvedbe

RJAVO ROKAVICA desna, je bila najdena pred Prešernovim spomenikom v nedeljo zvečer. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 11134.

KRIŽEC IN ROBEK je bil najden na poti do sv. Križa in se dobi v trgovini Tomič, Sv. Petra c. 38. Istotam je bila pozabljena moška osebna legiti-macija in ženska legiti-macija s slikami in dva para rokavice.

KONJSKA STREHA je bila izgubljena od šiske do Kodeljeva (Intendantstva skladišče) z znakom S. F. Pošten najditelj naj jo vrne nazaj proti nagradi na: Stopar, Jernejeva 39, Šiška.

OCALA sem izgubila v soboto zvečer okrog 5 od Glasbene Matice preko Kongresnega trga, po Selenburgovi ulici in Dunajski cesti do številke 47. Pošten najditelj naj ji jih odda proti nagradi v: trgovini Košek, Dunajska 47.

+ Naš iskreno ljubljani sinček

Janez Marija

je odšel med nebeške krilate. Njegove zemске osanke pokopljemo v četrtek, 21. t. m. ob 3 popoldne na viško pokopališče. Prosimo tihega sožalja.

Ljubljana, 19. decembra 1944.

BENKOVI.

+ Umrl je naš ljubljani oče

in stari oče, gospod

JOSIP LILIK

mestni uslužbenec

Blagopokojni leži na Zalab, kapelici sv. Antona.

Pogreb bo v sredo, dne 20. t. m. ob 4. uri popoldne izpred višnje cerkve na pokopališču na Viču.

Ljubljana, 18. decembra 1944.

Zaluječe rodbine:

Lilik, Mekina, Vrečar.

+ Zapustila nas je naša žena, ma-

ma, stara mama, sestra in teta,

gospa

Marija Zaletel

ROJENA PERKO

Blagopokojna leži na Zalab, kapelici sv. Jakoba.

Pogreb bo v sredo, dne 20. t. m. ob 9. uri dop. iz hiše žalosti, Vodnikovca 48, na pokopališču v Dravljah.

Sv. maša se bo brala v soboto, dne 23. t. m. ob 1/2. uri v župni cerkvi sv. Frančiška.

Ljubljana, 19. decembra 1944.

ZALUJOCI OSTALI.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancom sporočam, da mi

je umrl moj brat, gospod

Rudolf Schemerl

nadporečnik v pok.

Pogreb dragega pokojnika se bo vršil v četrtek, dne 21. t. m. ob 15. uri pop. z Zal. kapele sv. Frančiška k sv. Križu.

Ljubljana, Salzburg, dne 19. decembra 1944.

SCHEMERL ALFRED.

+ Dotrpel je naš dragi nepozabni

mož, oče, brat, bratranec, svak

in stric, gospod

Janko Zorič

brivski mojster

Pogreb dragega pokojnika se bo vršil v sredo, dne 20. t. m. ob 1/4 popoldne z Zal. kapele sv. Janeza k sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v četrtek, 21. t. m. ob 8 v župni cerkvi sv. Družine v Mostah.

Ljubljana, 18. decembra 1944.

Zaluječa žena, sinčka, brat

ter ostalo sorodstvo.

K. Struppe:

ČRNI KRIZ

Vendar pa je tedaj še lahko upal na lastnega sina. Tudi z lepo teto sem se prav dobro razumel. S svojo očarljivostjo in živahnostjo je vse pritegnila k sebi. Nobenega moškega ni bilo v hiši, ki bi je ne občudoval, od konjarja, ki je bil srečen, če ji je smel pomagati v sedlo, do starega očeta Sigmarja, ki je bil ves prevzet od sreče, če mu je lastnoročno ponudila kozarec vina. S pastorko sta se od vsega početka zelo dobro razumeli. Mnogi so mislili, da sta sestri. Marija pa je bila mnogo bolj otroška in vdana. Z ginja-vim občudovanjem je bila navezana na mačeho.

To lepo skupno življenje, ki je strica tako osrečevalo, je trajalo osem let. Vse počitnice sem preživel v njegovi hiši. Kako lepi časi so bili! Marija je seveda imela vsako leto več čustilcev. Z velikim veseljem sem opazil, da se za nobenega mnogo ne meni... Njeno srce se brez dvoma še ni prebudilo. Tibo in nekoliko zaspano je šla s srečnim smehljajem

skozi življenje in zdelo se je, da se brez zavisti veseli zmagoslavja svoje lepe mačhe. Da... dokler se ni pojavil Ahil Kadecinski...

Kdo je prav za prav bil in odkod je prišel, še danes ne vem točno. Včasih se mi je zdel kot pustolovec, ki se igra z življenjem in smrtjo. In vendar ni bilo nič lahkomišelnosti na njem. Kakor rečeno, nikdar nisem mogel priti na jasno glede njegove osebnosti. Izdajal se je za sina nekega poljskega veleposestnika in je študiral na Dunaju. Toda vse to je le malenkostne važnosti... Važno je to, da si je takrat v trenutku osvojil Marijino srce.

Spominjam se še trenutka, ko ga je teta pozdravila v salonu in ga takoj nato predstavila Mariji in meni. Se zdaj vidim Marijine čudovito modre oči, ki so se uprle v izraziti obraz mladega Poljaka in kako je skoraj s težavo osvojila svojo roko iz njegove. Vse to sem opazoval z bolešno napetostjo. Bila je to za Marijo lju-

bezen na prvi pogled, ki je v hipu spremenila vse njeno bistro. Njeno nedolžno srce, ki do tedaj ni poznalo nobene strasti, se je nasilno prebudilo. Bogastvo njenih globokih občutkov je nenadoma privrelo na dan in jo gnalo s silo, ki se ji ni mogla ustavljati, v naročje tega človeka. Tisti večer je sedela poleg Kadecinskega na verandi in videl sem ter čutil, kako je bila priklenjena nanj in kako se je s silo premagovala, da se ni njena roka vedno znova dotikala njegove. Ona, ki je do tedaj trezno in pametno sodila vse moške in našla pri vsakem kako pomanjkljivosti, se ni prav nič spotikala nad njegovim precej gizdalinskim vedenjem. V njenih lepih očeh se je tisti večer pojavil nenavaden blešč.

Ze po dveh tednih sta se zaročila. Tudi če bi oče ne bil privolil, bi nič ne pomagalo — izginila bi bila s Poljakom v noč. Toda stric je, čeprav nerad, privolil v to zvezo. Zakaj se ni veselil te zveze, mi takrat ni povedal. Morda se sam ni dobro vedel. Mislim, da bi njegovemu treznemu trgovskemu okusu bil drug zet ljubši. Le malo razumevanja je imel za vedenje in mišljenje tega posvetnjaka. Toliko bolj ga je razumela njegova žena. Julita je bila zelo navdušena za to zvezo. Popolnoma naravno je, da se Akilu lepa Julita ni zdelala kar nič podobna tašči. Njuni odnošaji so bili precej nenavadni...

Cudno, Marija je postala vedno nemirna, kadar sta ona dva bila skupaj. Polagoma se je na njej začela pojavljati neka sprememba, ki je nekam čudno vplivala name. Ne, da bi bila postala živahna, kot srečna nevesta — saj to bi bilo popolnoma naravno — na zunaj je ostala mirna in tiha kot vedno. Toda v njenih očeh je bil nek mrzličen blešč, o katerem ni bilo mogoče vedeti, če naj pomeni srečo ali trpljenje. Zdelo se je, kot da se je ves ogenj obrnil v njeno notranjost in da jo poživa. Nič več ni bila ona sama, ampak samo še del Kadecinskega. Posnemala ga je v govorjenju in pisavi. Nikakor ne pretiravam, če trdim, da je mislila njegove misli in uganila vse njegove želje. Imel je najjo naravnost hipnotičen vpliv. Danes, ko jasneje gledam vse dogodke, se mi to zdi še bolj gotovo. Bila je kot njegov medij, zvezana z njim z nevidnimi vezmi. Večkrat se mi je zdelo, da ji je njegova odsotnost povzročala telesne bolečine. To razmerje se mi je zdelo nenaravno in zločest. Jaz sata risem čutil do Kadecinskega nikakega prijateljskega nagnjenja. Čeprav se mu mene ni bilo treba bati kot tekmeča, je bil že od prvega trenutka sovražno razpoložen do mene. To mi je bilo malo mar. Toda tudi Marija se je komaj še zmenila zame. Bila je vedno kot v sanjah. Ob zaročenčevi strani je hodila z veselico na veselico,

Čuden je postal njen odnos do mačhe. Marija je bila v njeni bližini vedno nemirna in polna prikritega nezaupanja. Nikdar ne bom pozabil trenutka, ko je Marija nekoč zagledala Ahila, ki je prihajal po naključju iz Julitine sobe. Prestrašil sem se ob izrazu sovraštva in trpljenja, ki sem ga opazil na njenem obrazu. Bilo mi je, kot da sem nenadoma prodril v globino njene duše.

Zato se nisem prav nič čudil, ko je Julita nekega dne v moji navzočnosti omenila možu čudno pastorkino vedenje do nje.

»Ne vem, kaj ima Marija zoper mene,« je dejala. »Nič več ni odkritosrčna. Večkrat se mi zdi celo, da me sovraži.«

Videti je bilo, kot da se stricu stvar ne zdi važna in je menil, da je to samo trenutna munavost. Preveč je bil zaposlen s kupčijami; tudi ne bi mogel trditi, da bi bil izveden dušeslovec.

Julita me je prosila, naj govorim z Marijo jaz, ker njej daje samo izmikačo in neprijateljske odgovore. Sicer si nisem mnogo obetal od tega razgovora, ker se mi ni nikdar zapala. Kljub temu pa sem hotel poskusiti. Ko sva se nekoč sprehajala v parku, sem napeljal pogovor